

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

OZNAMOVANIE NEKALÝCH PRAKTÍK V SAMOSPRÁVE

ZUZANA DLUGOŠOVÁ
TIS, STARÁ LESNÁ, 7. AUGUST 2022

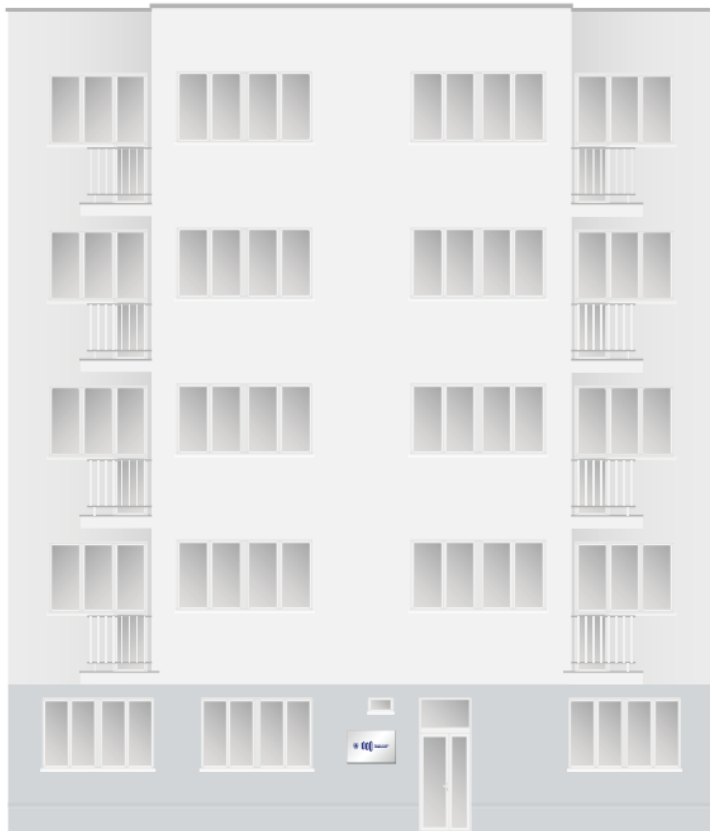
KTO SME A ČO ROBÍME

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

Úrad na ochranu oznamovateľov je **nezávislý orgán štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou**, ktorý **chráni práva a oprávnené záujmy oznamovateľov** nekalých praktík = whistleblowerov.

Oznamovateľ – fyzická osoba, ktorá **v dobrej viere** oznámi protispoločenskú činnosť, o ktorých sa dozvedela **v súvislosti s výkonom svojej práce**

Bol Filip Rybanič whistleblower?

Filip Rybanič bol zamestnanec banky a zároveň asistent poslanca, ktorý nazrel do účtov Róberta Kaliňáka, čím dokázal obchodovanie exministra s Ladislavom Baštrnákom odsúdeným za daňové podvody.

NA KOHO SA OBRÁTIŤ?

Interný systém nahlasovania podnetov:

- Zamestnávateľ
- Zodpovedná osoba za prijímanie oznámení

Externý systém nahlasovania podnetov:

- Úrad na ochranu oznamovateľov
- Polícia - NAKA
- Prokuratúra - Úrad špeciálnej prokuratúry
- Inšpekčné/administratívne orgány

Zverejnenie na verejnosti:

- Mimovládne organizácie
- Investigatívni novinári
- Sociálne siete

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

NAŠA MISIA A HODNOTY

I.

Chránime odvážnych a
zodpovedných whistleblowerov

II.

Podporujeme poctivosť

III.

Zlepšujeme prostredie pre
efektívnu verejnú správu a
boj proti korupcii

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

CHRÁNIME VEREJNÝ ZÁUJEM

úoo

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

OKTÓBER
2021

OCHRANA

- Pred odvetami zo strany zamestnávateľov - potrebný súhlas od ÚOO na každý úkon, ak je oznamovateľ chránený.
- Pred stratou zamestnania - pozastavenie účinnosti výpovede.
- Pred odhalením identity - zaoberáme sa aj anonymnými podnetmi, podávame trestné oznámenia za oznamovateľa.

Chránený oznamovateľ (preventívna ochrana)

- na základe žiadosti
- udeľuje orgán, ktorý vyšetroje
- aktívna od doručenia zamestnávateľovi

- potrebný súhlas úradu na právny úkon

Pozastavenie účinnosti právneho úkonu (následná ochrana)

- na základe žiadosti
- udeľuje ÚOO
- aktívna doručením zamestnancovi

- „zmrazenie“ právneho úkonu - 30 dní na návrh na neodkladné opatrenie

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

PODPORA

- Poskytujeme právne poradenstvo.
- Zapájame sa do trestného konania.
- Zúčastňujeme sa konaní pred súdmi a orgánmi verejnej moci.
- Pomáhame s vypracovávaním interných systémov oznamovania.

VZDELÁVANIE A KONTROLA

- Vzdelávame v oblasti oznamovania a prešetrovania korupčných praktík.
- Kontrolujeme uplatňovanie zákona o ochrane whistleblowerov v praxi.
- Mapujeme korupčné správanie na Slovensku, navrhujeme zmeny v legislatíve, spolupracujeme pri ich príprave.

Prípadová štúdia č.1

Žijete v meste, v ktorom je všeobecne známe, že stavebné povolenia prebiehajú "dlho a komplikovane". Hovorí sa tiež, že pani, ktorá vydáva stavebné povolenia je vec schopná urýchliť, ak jej žiadateľ zaplatí. Čiastky sa vraj pohybujú od 1000 – 10000 eur, podľa zložitosti a urgentnosti projektu. Máte známeho, ktorého známy údajne takýto úplatok v minulosti poskytol a všetko išlo hladko. No a prednedávnom ste sa tiež ocitli v pozícii žiadateľa o stavebné povolenie na vlastný rodinný dom. Konanie sa ťahá, pani stále žiada o doplnenie podkladov, ale keď ich aj predložíte, nič sa nedeje. Ste nahnevaný, lebo ste jej rukojemníkom a radi by ste to zmenili. Ste presvedčený, že pani čaká úplatok.

Ako budete postupovať?

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

Prípadová štúdia č.2

Pracujete ako ekonóm/ka v štruktúre samosprávneho kraja. Všimli ste si, že kraj obstarával opravy ciest tak, že rozdelil zákazku na viacero menších, aby sa vyhol formálnym pravidlám verejného obstarávania a obstaral tak viacero zákaziek s nízkou hodnotou. Keď ste na to upozornili nadriadených, trvali na stanovenom postupe.

Ako budete postupovať?

Po oznámení začal zamestnávateľ voči Vám uplatňovať viaceré disciplinárne opatrenia, a to aj za menšie pochybenia, ktoré bežne u nikoho neriešil. Máte pocit, že sa blíži deň výpovede zo zamestnania. Čo podniknete?

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATELOV

ASISTENCIA ÚOO V PRÍPADOCH SÚVISIACH SO SAMOSPRAVAMI

- Konflikt záujmov – samosprávny kraj – hlavný kontrolór
- Poslanec – anonymný oznamovateľ – nezákonné verejné obstarávania
- Anonymný oznamovateľ – zneužívanie služobného vozidla starostu
- Pracovno-právny spor oznamovateľky – samosprávny kraj
- Nastavovanie interných systémov oznamovania
- Konzultácie s hlavnými kontrolórmami

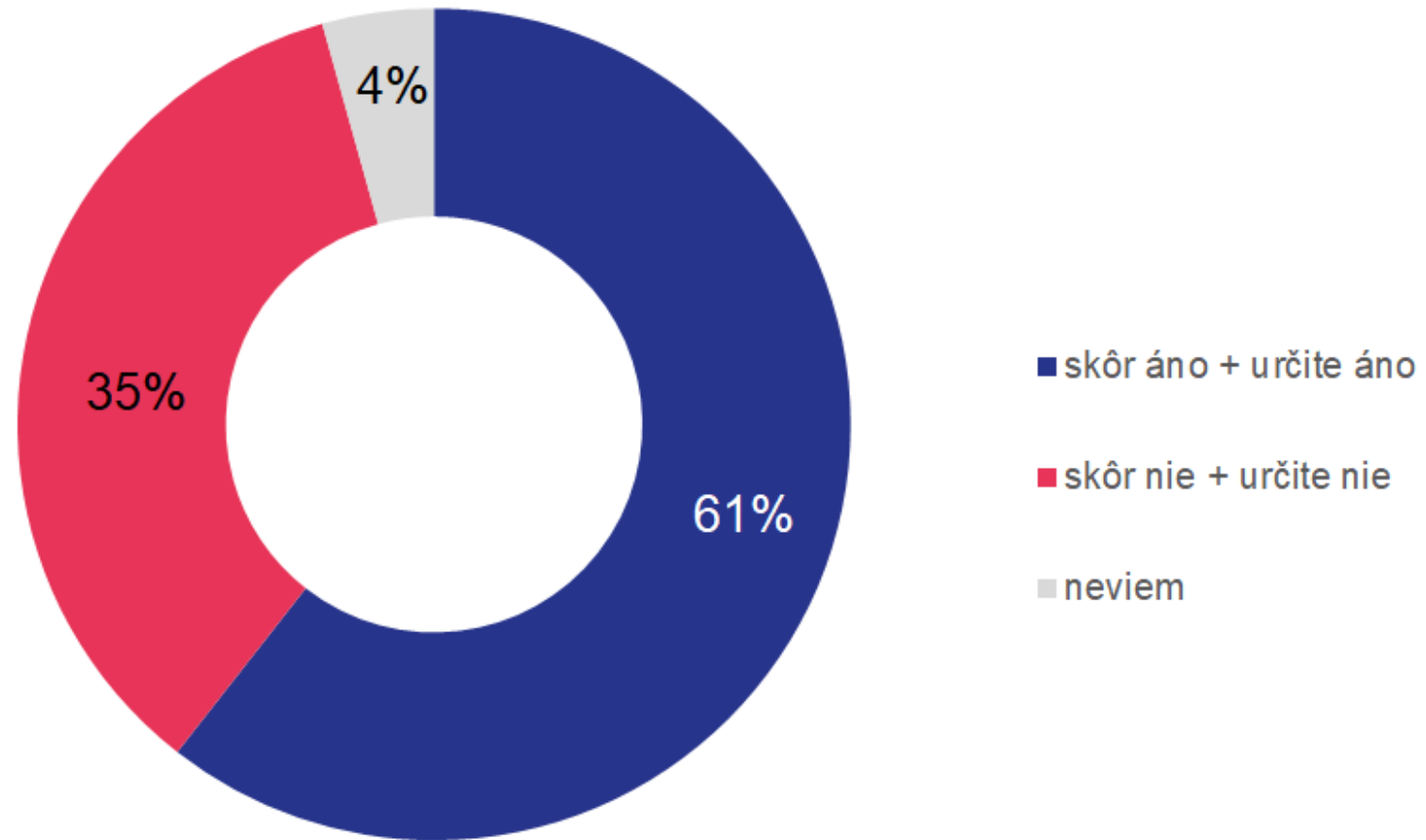

ÚOO

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

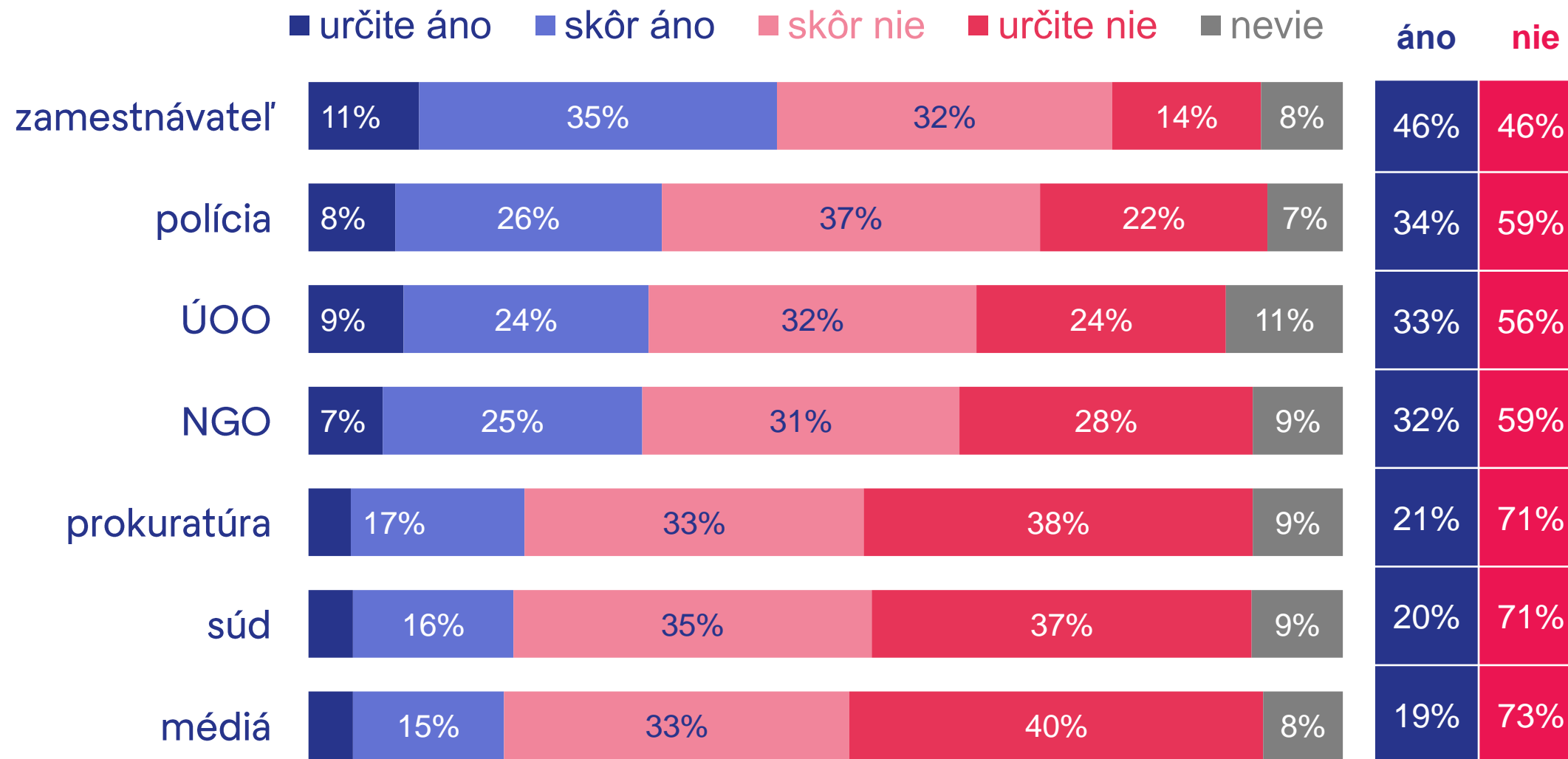
Ochota oznámiť korupciu a podvody aspoň jednému subjektu

- médiá
- súd
- prokuratúra
- NGO
- ÚOO
- polícia
- zamestnávateľ

Položená otázka: V prípade, že by ste na Vašom pracovisku boli svedkom korupcie alebo podvodu, boli by ste ochotný/á oznámiť to?

Kde by Slováci potenciálne oznámili korupciu alebo podvod

ÚRAD NA OCHRANU
OZNAMOVATEĽOV

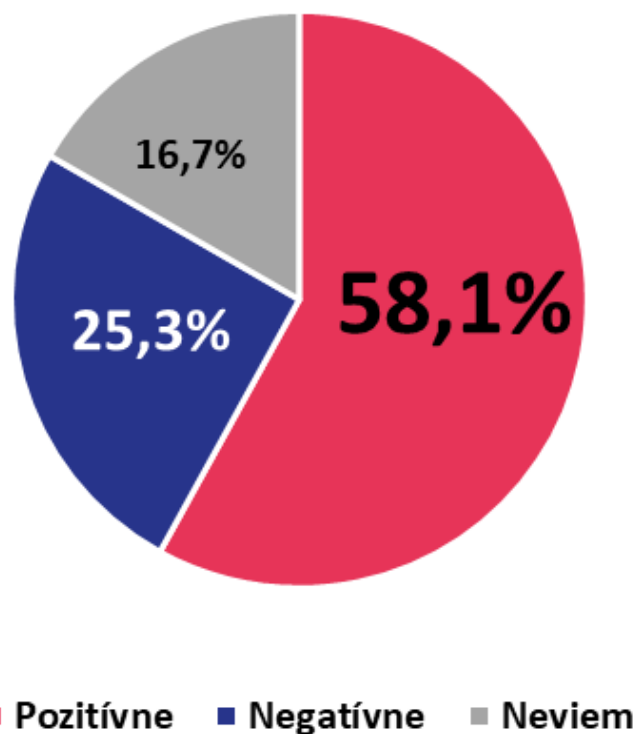
Položená otázka: V prípade, že by ste na vašom pracovisku boli svedkom korupcie alebo podvodu, boli by ste ochotný/á oznámiť to?

Zdroj: FOCUS pre Úrad na ochranu oznamovateľov,
počet respondentov: 1017, zber údajov: 19.1. – 26.1. 2022

APRÍL
2022

Vnímanie whistleblowerov

- Ako vnímate kolegu, ktorý by oznámil korupčné správanie alebo podvody iného kolegu či nadriadeného?

- Pozitívne vnímanie stúpa s **vzdelaním** (základné – 50,4%, vysokoškolské 69,3%)

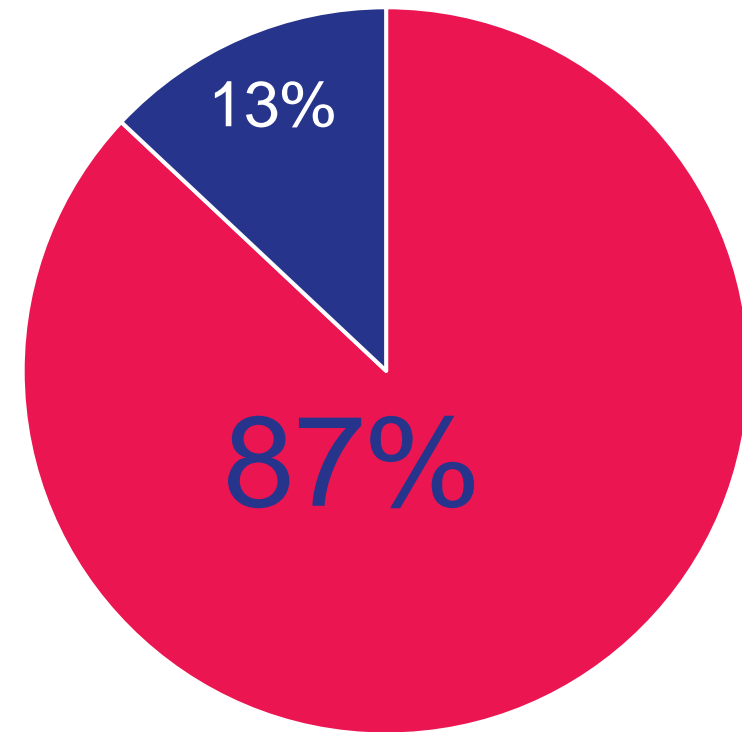

- Regionálne rozloženie:** najpozitívnejšie vnímanie v BA kraji (70,6%), TT kraj len 44,3%.

Mapovanie vnútorných systémov oznamovania vo verejnej správe

- oslovili sme **321 organizácií**
- odpovedalo nám **254**
- **23 inštitúcií** zaevidovalo za posledné tri roky aspoň 1 podnet
- Z toho **4 ministerstvá** z celkového počtu 14
- **0,45** oznámenia na **1000 úradníkov**
- Len **13 % organizácií** má interné oznamovacie systémy funkčné

Máte vo Vašej organizácii zavedený vnútorný systém oznamovania?

■ Áno ■ Nie

Identifikované problémy

- Nevhodne zvolené kanály, ktorými môžu whistlebloweri oznámiť nezákonnú činnosť (recepčná, sekretárka, podateľňa, krabica)
- Nie je umožnené podanie anonymného oznámenia
- Pasívne informovanie, kto je zodpovedná osoba (len uvedenie na intranete/webe)
- Polovica organizácií neinformovala o tom, aké má oznamovateľ možnosti ochrany

AKO ZVYŠOVAŤ DÔVERU V INTERNÝ OZNAMOVACÍ SYSTÉM

1. Tón zhora

- najvyšší predstavitelia inštitúcie deklarujú záujem o využívanie interného systému a podporujú ho

2. Vzdelávanie a spätná väzba

- vnútorné predpisy sú dostupné všetkým zamestnancom a všetci zamestnanci poznajú procesy, ktorými sa riešia oznámenia, inštitúcia pravidelne zisťuje dôveryhodnosť systému od zamestnancov

3. Poctivosť a transparentnosť

- dôsledné preverovanie podnetov (aj anonymných)
- zamestnanci sú každoročne informovaní o počte oznámení a výsledkoch preverovania

4. Kompetentnosť a reputácia zodpovednej osoby

- zodpovedná osoba prešetruje oznámenia nezávisle a nestranne, manažment jej dôveruje a berie do úvahy jej odporúčania na nápravné opatrenia
- musí byť zabezpečené, aby oznámenia neriešila osoba v konflikte záujmov; princíp viacerých očí

Vnútorný systém
preverovania oznámení
o nezákonnej činnosti
manuál pre verejný sektor

Manuál

úoo

URAD NA OCHRANU
OSOBNÝCH ÚDAJŮ

Ďakujem za pozornosť

BEZPLATNÁ LINKA (Poradenstvo)

0800 221 213

(utorok, streda a štvrtok od 9:00 do 12:00)

KONTAKT PRE MÉDIÁ A ŽIADOSTI O ŠKOLENIA

0948 935 404 – Natália Pindrochová

Odbor prevencie a komunikácie

natalia.pindrochova@oznamovatelia.sk

SEKRETARIÁT

0948 935 166

sekretariat@oznamovatelia.sk

www.oznamovatelia.sk

Úrad na ochranu
oznamovateľov
Námestie slobody 29
Bratislava